

DE EENZAME BOOM

A. VAN HULZEN

Daar stond in het wijde, stille bos een eenzaam huisje. Op het dak lag een dik pak sneeuw. 't Was helemaal winter. Uit de schoorsteen kwam traag de rook, die wegdreef tussen de witte boomkruinen. Van de deur naar de pomp was een paadje geveegd. De pomp had een dikke strojas aan voor de kou. Achter het huisje in het schuurtje klonken bijslagen: bonk, bonk, bonk. Dat was vader, die was hout aan het hakken voor het vuur. Maar het vuur kon het niet winnen van de winterkou, want op alle ruiten stonden dikke witte bloemen. Alleen, kijk, op een plaatsje, daar begon een witte bloem te smelten, daar kwam een donker vlekje midden tussen de glinsterende witte bloemen. En door dat gaatje.... gluurde een helder blij blauw jongensoog. Daar lag achter het raam een jongen op zijn knieën. Die jongen wilde naar buiten kijken naar de witte wereld, naar de sneeuw, naar de bomen, naar.... Nee, dat was een geheim, dat wist niemand, niemand, dan dat jongetje alleen. Hij had het nooit verteld, aan vader niet, aan moeder niet, aan de juffrouw op school niet, en aan zijn broertjes en zusjes ook niet.

Ja, nu kon hij hem net zien. Weet je wie dat was? Dat was een grote denneboom. Van alle bomen uit het bos hield hij van die ene het meest. Dat was die denneboom met zijn vreemd afhanginge takken. Die takken leken net twee grote vleugels. Die boom leek net een engel. En dáár was zijn hoofd, heel hoog, haast bij de wolken. Overall kon je die denneboom zien, want hij stak boven alle andere bomen uit.

Als de jongen uit school kwam en ze buiten het dorp waren, dan zag hij de top van zijn boom boven het bos uitsteken. En daar vlak bij stond hun huisje, het huisje in het bos.

En als hij 's middags aan tafel zat — hij zat met zijn rug naar het raam — dan keek hij vaak even om en dan zag hij hem weer, met zijn brede, trouwe vleugels.

En 's avonds, als hij in bed lag, op de grote zolder, dan kon hij hem zien door de kleine venstervierkantjes, zijn boom, met de brede afhanginge takken, die net vleugels leken, zijn boom, die net een engel leek.

En onder die boom groeide gras, hard gras. Ja, dat kon je nu niet zien, dat lag nu onder de sneeuw. Maar 's zomers kwamen daar de schapen grazen van boer Van Elten. Die schapen lagen nu in de stal, in de kooi.

En één keer was het gebeurd, in de afgelopen zomer, dat de knecht van boer Van Elten weggelopen was. Die Jaap was niet helemaal goed wijs, hij had gezegd: ik ga weg, ik ga eieren zoeken, pas jij maar op de schapen.

O, wat was hij toen trots geweest. Hij had de lange stok genomen met het schopje onderaan en hij had goed opgepast, want hij wilde een goede herder zijn.

Hij had gekeken of er geen boze beesten kwamen, want dan zou hij ze. Hij was David, zie je. Daar had hij gestaan onder de grote denneboom, die zijn vriend was, de denneboom die net een engel leek. Hij had psalmen gezongen, net als David. O, hij was zo blij geweest, hij had het zo'n prachtig, zo'n echt spel gevonden. Laat de boze beesten maar komen, hij zou ze wel. Maar de boze beesten waren niet gekomen, en er was niet één schaapje weggelopen en Jaap was veel te gauw teruggekomen. Dat was wel jammer. Maar hij was heel lang David gebleven. En 's avonds in bed was hij zelfs koning geworden met een prachtige gouden kroon op en een rooie mantel om.

Maar nu, nu was hij al lang geen David meer. Nee, nu was hij weer herder.

En Arie — zo heette hij — tuurde maar, soms blies hij even, als de koude wind zijn kijkgaatje weer toevroor, en dan keek hij weer, zijn ellebogen op de vensterbank, zijn beide handen tegen zijn koude wangen.

Hij hoorde niets van het spelen van Kees en kleine Gijs, van Marietje en Antje, daar achter hem, dicht bij het grote vuur.

Hij hoorde niet eens dat vader binnenkwam met een arm vol klein gehakte wortelknoesten, die hij rommelend in de houtbak gooide.

Hij hoorde ook niet dat vader zei: „Kees, leg nog es een paar knoesten op het vuur: 't is hier nog niks warm.” Anders had hij wel geroepen: hè, vader, mag ik dat doen? Daar hadden Kees en hij altijd ruzie om, wie er stoken mocht.

Hij was ook een vuur aan het stoken, maar niet hier, neen, ginds, daar op die open plek in het bos, dicht bij zijn grote boom. Die open plek was het veld van Efratha.

't Was een heel groot vuur van doorntakken, net als met Pasen. Maar 't was nu geen Pasen, lang niet, 't was bijna Kerstfeest, morgen al.

't Was nacht nu, helemaal donker was het. De sterren stonden aan de lucht. En koud, dat het was! Hij stookte het vuur, het brandde fel met hoge vlammen. Al de andere herders van Van Elten lagen in een dikke duffelse jas om het vuur. Hij alleen was wakker. D'r waren een boel herders, want Van Elten had wel duizend schapen. Daar hadden ze een schuur voor gemaakt, een schuur zonder dak, met muurtjes van heiplaggen en daar lagen de schapen achter.

Vader was ook herder, en Jaap vanzelf ook, en Kees, en nog een heleboel mannen meer, en hij ook.

En hij, hij stond zo bij het vuur te kijken, en daar verschoot ineens een ster, leek het wel. Maar die ster werd hoe langer hoe groter. Heel groot en heel licht langs de zwarte lucht. En die ster was geen ster, maar een engel. Die engel stond op de plek van zijn boom. Groot dat die engel was! Hij moest helemaal achterover naar boven kijken. O, wat schrok hij, hij ging dadelijk op zijn knieën liggen, en hij durfde de engel niet eens goeiendag te zeggen.

Vader werd wakker, hij rekte zich en ineens ging hij overeind zitten. En Jaap, die niet helemaal zo goed wijs was, deed zo wild, hij viel

van schrik haast voorover in het vuur. Arie kon hem nog net grijpen. O, wat was die engel mooi, nog veel mooier dan de denneboom, en die wàs al zo mooi, nu de zon over de besneeuwde takken scheen. En toen begon die engel te praten tegen hen: „Ginds in de schaapskooi van Van Elten is een kindje geboren.”

Vader schudde zijn hoofd; hoe kan dat nou?

„Ja,” zei de engel, „daar kun je het vinden. Ze hebben het in een voerbak gelegd en het heeft zo maar lappen om. En da 's geen gewoon kind, dat is de Zaligmaker, Christus de Heer, die is voor al de mensen van de hele wereld.”

„Oóó,” zei Arie, bijna hardop, want toen kwamen er nog veel meer engelen aan. Maar die waren niet zo groot als die ene. En ze gingen allemaal voor die ene staan. En die sloeg de maat en zij zongen, mooi, mooi! Nog veel mooier dan de zangvereniging uit het dorp. Ze zongen: „Ere zij God.” Da 's heel moeilijk, want dan moet je telkens overnieuw beginnen. Hij raakte iedere keer nog in de war. Ineens waren de engelen weg en was het weer gewoon donker. 't Vuur was heel klein geworden. Ze keken elkaar aan en durfden eerst niks te zeggen.

Maar toen zei vader: „We gaan er op af. Kijk jij even Kees, of de deur goed dicht is. Arie, gooi jij nog een armvol takken op het vuur.” Ze liepen door het donker langs de bosweg. „Zie toch es,” zei vader, „d'r brandt licht in de schaapskooi.” Door de reten in de planken voorwand schemerde een geel schijnsel.

„Er zijn mensen daar, vast.”

In het donker achter de deur stonden ze stil en luisterden. Daar hoorden ze een zware mannenstem en dan de zachte stem van een vrouw. Heel moe praatte die. En, en, daar hilde even een heel, héél klein kindje.

Toen deed vader de deur open en stapte naar binnen. Zij allemaal achter hem aan, Kees en Jaap en hij en al de andere mannen. Ze kropen door een nauw kiertje, vlug, vlug, omdat het zo koud was voor het kindje. Toen ze binnen waren, zetten ze allemaal hun petten af.

En ginds achter in de schaapskooi zagen ze een brandende stal-lantaarn. Daar zat een vrouw op een hoop stro en een man zat er naast en daar vlak bij stond een voerbak. En even zagen ze een klein handje boven de voerbak uitsteken. Dat was het kindje. Vader ging voorop. Hij zette zijn voeten heel voorzichtig neer. Je

hoorde zijn klompen niet eens. En allemaal stapten ze er achter aan over de zwarte afgesneden hei, die op de grond lag.

„Goeiendag,” zei vader.

„Goeiendag,” zei de vreemde man. „Wat komen jullie hier doen?”

„Wij komen op het kindje af, want een engel heeft ons buiten verteld dat de Zaligmaker geboren is.”

Vader praatte heel eerbiedig, vanzelf.

„Hoor je dat, Maria?” zei de man.

„Ja Jozef,” zei de vrouw. Ze had zo'n mooie stem, 't was net een klok. „Kijken jullie maar gerust even naar het kindje, als je het maar niet wakker maakt, want het slaapt net.”

„Nee hoor, we doen heel zacht,” zei vader.

Allemaal stonden ze toen om de voerbak, vader en Kees en Jaap en al de andere mannen, en hij ook.

Jaap deed wel een beetje raar, maar dat gaf niks. De Here Jezus lacht nooit om zulke mensen.

Allemaal vouwden ze hun handen, maar ze deden hun ogen niet dicht. Ze keken naar het kindje, dat daar in de voerbak lag, met niets anders dan wat lappen om.

Het had zo'n lief gezichtje.

En ineens zag Arie dat vader tranen in zijn ogen had; er liepen ook tranen langs zijn wangen. Vader praatte zacht, zo zacht, je kon het niet horen, je zag alleen maar zijn lippen bewegen. En toen, toen zei Arie ook wat, heel zacht, want vader en Kees en al die andere mannen hoefden het niet te horen, want, zie je, het kon toch nooit.

Toen blies Arie weer, want het gaatje was helemaal togevroren. 't Was ook zo koud buiten. Ja, nu kon hij zijn boom weer zien, die boom met zijn afhangende takken, die net vleugels leken. De sneeuw op de takken schitterde in de winterzon.

Kwam dat van het blazen, kwam dat van de schitterende zon, dat Arie's ogen zo vochtig glansden?

Hij zei, daar bij die voerbak: „Here Jezus, mag ik alstublieft zendeling worden? Want een heleboel mensen weten niet eens dat U geboren bent.” Dat zei hij.

En toen ging vader alles aan Maria vertellen. „Hier, onze Arie, zag de engel het eerst. Is 't niet jong?” En hij knikte, hij durfde niets te zeggen. Maar Maria lachte zo vriendelijk tegen hem.

„Kind, kind toch, zit je weer te dromen,” riep moeder met haar wat schelle stem.

Verschrikt keek Arie om.

„Hoorde je niet, dat je vader je riep?”

Nee schudde Arie. Verlegen klom hij van de stoel af.

„Kind, wat doe je daar toch bij dat kouwe raam? Zie toch es, zijn wangen, zijn handen zijn helemaal blauw van de kou.”

Toen voelde Arie ook dat hij koud geworden was. Hij kroop tussen Kees en Gijs, die op hun knieën bij de vuurplaat lagen.

Kees mocht weer stoken. Arie hield zijn koude handjes boven het vuur, maar hij zei niet: „Nou wil ik es stoken, hoor. 't Is nou mijn beurt.”

Kees keek verbaasd op zij, dat Arie er niks van zei. Arie moest nog al maar denken aan dat mooie verhaal. Vader streek hem over zijn haren: „'t Is zo'n klein dromertje van vader.”

En eindelijk kwam de Kerstavond, nu zo heel lang geleden. Buiten blies de boze koude wind door het donkere bos, schudde de kale takken, gierde om het besneeuwde dak. Ze luisterden allemaal naar de wilde stem van de winterwind. 't Was aardedonker buiten. Tussen de jachtende wolken pinkelden haastig even enkele sterren.

Maar binnen bij het knetterende, laaiende vuur was het warm en gezellig. De grote lamp brandde helder. In een wijde kring zaten ze om het vuur. Vader stookte, telkens legde hij een dikke knoest er op. Dan keken ze allemaal aandachtig, hoe het vuur eerst de dunne worteleindjes greep en deed opvlammen, en dan de dikke einden aanstak. 't Was feest, echt feest: Kerstfeest.

Moeder had haar witte uitgaansmuts opgezet en vader had zijn Zondagse zwarte vest aan. De jongens hadden hun beste pak aan en de meisjes een schone schort over hun Zondagse jurk.

O, 't was zulk weer buiten, hoog lag de sneeuw. Zelfs vader had er haast niet door kunnen komen naar de kerk. En terwijl de wind daarbuiten loeide, zaten ze samen te kijken naar het felle vuur, naar de gloed op elkaars gezichten, naar de schaduwen op de wanden en wachtten, wachtten. Waarop dan? Ja, waarop?

't Was nu toch echt Kerstfeest, straks kregen ze chocolademelk en. . . ., en Kees had van de week uit het dorp een koek meegebracht, een grote lange koek met suikerklontjes er op. Hij had het

geheim niet kunnen bewaren, hij had het heel stilletjes moeten vertellen aan Arie en die had het ook weer moeten vertellen, heel stilletjes natuurlijk, en zo kwam het dat ze het nu allemaal wisten. Ja, 't werd een echt, een prachtig feest, chocolademelk en koek. En toch. . . .

Toen begon Marietje te zingen, heel zacht: „Daar ruist langs de wolken.”

En ineens deden ze allemaal mee, vader en moeder, Kees en Arie, Antje en kleine Gijs. Vaders zware stem klonk boven alles uit, die kon je, als je buiten stond, vast nog wel horen.

Maar bij zijn boom, die nu eenzaam in de donkere, koude avond stond, de boom met de vreemd schuin afhangende takken, die net vleugels leken, daar kon je vader niet meer horen.

Het was nu verlaten en stil in het veld van Efratha.

Nog meer versjes zongen ze. „In Bethlehems stal.”

Toen moest Arie aan de schaapskooi van Van Elten denken.

„Heerlijk klonk het lied der engelen,” stelde moeder voor.

En Arie zag zich weer staan buiten in de koude nacht bij het al kleiner wordende vuur, in het hemelse licht van al die blijde engelen.

„In een kribbe lag hij neder,” zongen ze toen samen in de oude kamer onder de lage bruine balkenzoldering, bij het warme knetterende haardvuur.

Arie kon bijna niet meezingen. Hij moest al maar denken aan zijn gebed bij de voerbak in de schaapskooi. 't Zou toch wel nooit kunnen.

En Marietje zei: „Nu zingen we: Ere zij God.” Dat was heel moeilijk. Marietje kende het, zei ze, maar middenin hield ze ineens op en ze praatte er zo maar doorheen.

„Jullie doen het fout,” riep ze. „Nietes”, zei Antje, „onze meester heeft het ons zelf zo geleerd.”

„Welles, onze meester heeft het ons heel anders geleerd. Het gaat fout.”

„Nee hè, moeder.”

Toen werd Arie heel verdrietig. Hoe kon je dat nou doen, ruzie maken over een versje uit de hemel, over een versje, dat de engelen gezongen hadden in het veld van Efratha, onder de hoge boom, die zelf wel een engel leek.

„Nou nou, meisjes, geen ruzie hoor, 't is ook wat te moeilijk voor

jullie. Ik zal es een kommetje chocola inschenken en misschien krijgen jullie er nog wel wat bij ook.”

Toen knipoogde Kees naar Arie, en Arie naar Marietje, en Marietje naar Antje, toen was de ruzie vergeten en wachtten ze op al het heerlijke lekkers, dat nu kwam.

Ze dronken allemaal met kleine teugjes de heerlijke warme chocolademelk, ze namen kleine hapjes van de dikke plak heerlijke koek. Gijs knabbelde op een grote suikerklont. Arie had die klont zien zitten vandaag. Hij had gedacht: wie die treft, is goed af.

En toen ze 't op hadden, bleef het even stil.

„Vader, wilt u de Kerstgeschiedenis vertellen,” vroeg Marietje. Vader schoof zijn pet naar voren, schoof zijn pet naar achteren, krabde zich es achter zijn oor en zei: „Nee, dat kan ik niet, da's meesters werk,” en gooide nog een paar dikke wortelknoesten op het vuur.

„De juffrouw zei, dat Arie zo prachtig navertellen kon,” zei Antje. „Dan moest Arie hier ook maar es vertellen,” zei moeder. „Dat wil ik ook wel es horen.”

Arie kreeg een erge kleur, maar de anderen merkten dat niet, want het kon ook wel van het vuur zijn, dat plotseling weer feller begon te branden. „Toe maar Arie,” zei moeder.

Heel stil werd het. Ja, daar hadden ze op gewacht, op het verhaal van het Kerstfeest. Niemand zei er wat, ze wachtten allemaal. En eindelijk begon Arie, zijn stem klonk eerst wel wat schor en bang, maar dat werd al gauw beter.

Hij vertelde van de herders. Dat ze het zo koud hadden in het veld van Efratha onder de hoge boom, en de schapen ook.

Nietes, wilde Marietje al weer zeggen, maar moeder gaf haar zacht een duw. Stil zijn, bedoelde moeder.

Hij vertelde verder: „En de herders deden de deur van de schaapskooi open en gauw weer dicht. En toen kwam Jozef er aan en die vroeg: „Wat komen jullie doen; we mogen hier toch wel blijven?” „Ja gerust,” zeiden de herders.

Toen vertelde Arie, dat Maria zo verwonderd keek, toen de herders allemaal neerknielden bij de kribbe, waarin het kindje lag. En dat er ook een kleine herder bij was, dat was nog maar een jongetje. En dat ze de volgende dag allemaal gepreekt hadden.

Maar wat de herders baden, dat vertelde Arie niet, en wat die ene kleine herder, die nog maar een jongen was, bad, helemaal niet.

„Zo'n jongen, die moest maar dominee worden,” zei vader.
„Och vader toch, hoe kun je dat nou zeggen. Dat kan immers niet. Ons soort mensen kan dat niet betalen,” zei moeder.

En 's avonds, terwijl de boze sneeuwjacht langs het zolderraam strepte, moest Arie diep onder de dekens bijna huilen. Zou het toch niet kunnen? Hij wilde toch zo heel erg graag zendeling worden. Dat kan immers niet, had moeder gezegd. Maar dat was van dominee, zou zendeling ook zo duur zijn?

Toen sliep Arie in. En de boom, zijn boom, met de vreemd schuin afhangende takken, die net vleugels leken, boog zijn takken dieper door de sneeuwvracht, die al zwaarder werd in die donkere Kerstnacht. Langzaam sneeuwde de hele wereld toe.

O, wat was die Kerstavond lang geleden. Hij was nu een grote man geworden, Arie. En zijn broertjes en zusjes waren mannen en vrouwen geworden, en zijn vader en moeder waren heel oud.

Er was veel gebeurd in die lange tijd. Op school kon Arie heel goed leren. En na schooltijd, toen hij de meester een keer helpen mocht, had de meester hem gevraagd, wat hij wilde worden. En ineens had hij het verteld, wat hij nog aan niemand verteld had, dat hij graag zendeling wilde worden.

En 't mocht, het kon. Nooit had hij geweten, wie dat betaald had. Nu hij weer terugdacht aan die avond, dat de meester bij hen kwam en verteld had dat er iemand was die zijn studie betalen wilde, glimlachte hij.

Hij dacht aan vroeger, aan die vreemde Kerstavond lang geleden, aan zijn leven in het verre warme land. En nu, nu was hij na lange jaren voor enkele maanden hier.

En gisteravond had hij tegen vader en moeder gezegd: „Ik ga morgen eens kijken naar ons bos en ons oude huisje.”

„Zou dat huisje er nog wel staan?” vroeg vader. Zijn stem was niet zo krachtig meer als vroeger, die beefde nu wat.

Vader en moeder woonden bij Kees, die boswachter geworden was. Maar het bos waar Kees de baas was, lag heel ver van hun oude bos vandaan.

En wat Arie niet vertelde, dat was, dat hij nog één keer terug wilde zien die boom, zijn boom, die boom met zijn vreemd afhangende takken, die net vleugels leken, die boom, die net een engel leek. En daarom zit Arie, die nu zendeling is, deze middag in de trein.

't Is weer bijna Kerstfeest, morgen al! Dan komen ze allemaal bij elkaar, en dan moet hij misschien weer de Kerstgeschiedenis vertellen, net als toen, heel lang geleden.

Maar 't zal geen witte Kerstmis worden nu. De donkere grauwe wolken jachten laag langs de lucht. Het waait en regent. Nee, 't is niet zo mooi als toen, heel lang geleden, lang niet. Hij hoeft nu de witte bloemen niet van de ruit te blazen, om naar buiten te kunnen kijken.

Ja, hier is het station, daar moet hij zijn. Nu zal hij alles terugzien, hun oude huis, hun bos, de schaapskooi van Van Elten, zijn boom, die vreemde boom, daar op de open plek, waar het harde bosgras groeide, waar het veld van Efratha was. En weer glimlacht hij, als hij het station uit loopt en zijn kraag opzet voor de regen.

Hij kijkt onderzoekend rond, ja, 't is wel anders geworden, maar alles kan ook niet eender blijven.

Dan begint hij haastig te lopen, want 't is nog ver. Ja, hij weet de weg nog goed, al zijn er oude huizen afgebroken en nieuwe grote, hoge winkelhuizen voor in de plaats gekomen. Lang loopt hij door de verdrietige regen. Maar hijzelf is niet verdrietig, hij is blij, hij verlangt naar de warme geur van het regenvochtige bos.

En voor een bocht in de weg blijft hij even staan. Daar, voorbij dat oude huis, daar komt het. Dan zal hij het zien, het wegje tussen de zwart omgeploegde korenvelden, en daar achter die velden, het bos, hun bos, en boven de bomen van dat bos uit, zijn boom, met zijn hoge kruin, net het hoofd van een engel.

Langzaam loopt hij door, hij gaat de hoek om en dan blijft hij weer stilstaan, geschrokken. Zijn gezicht wordt wit onder het bruin van de zon uit het verre vreemde land.

Hier moest het toch zijn? Hier begon het toch, het wegje tussen de korenvelden, en dan zag je ginds in de verte het bos, hun bos, zijn boom.

Huizen, huizen, lange, lange rijen van huizen.

Daar woei vroeger de blijde wind over het wijde veld. Daar zongen vroeger de bomen samen hun schone boslied, daar bogen ze samen voor de wind, die aan kwam stormen over het land.

En nu, nu giert de wind venijnig om de hoge huizenblokken, blaast geniepig om de hoeken van de straten, tocht onder de poorten door, die toegang geven tot de binnenplaatsen. Alle dieren, de hazen en konijnen, de herten en de bosvogels zijn gevlucht.

Verdrietig wil hij zich langzaam omdraaien en maar weer teruggaan. Hun bos, hun oude huisje, zijn boom zijn toch weg. Nog één keer kijkt hij rond, kijkt hij in de verte. Maar plotseling sperren zijn ogen zich wijd open, in blijde schrik. Daar in de verte staat een vierkant huizenblok, en boven dat hoge dak steekt daar de kruin uit van een boom, een eenzame boom in de wijde steenwoestijn?

Ja hoor, daar staat er nog een, één boom uit een heel bos. Dan komt er een traan in zijn oog en een vreemde glimlach om zijn mond. Die kruin van die eenzame boom, die maar net boven het hoge dak van dat huizenblok komt uitkijken, die kent hij.

Haastig stapt hij weer door, hij denkt niet meer aan naar huis gaan. Hier moet het toch zijn, maar hij kan de boom niet meer zien. De huizen zijn zo hoog, en hij kijkt nu zo recht tegen de muren en daken op.

Hij loopt langs al die eendere deuren en trappen, langs al die ramen. Zou het hier dan toch zijn? Hij loopt om het huizenblok heen, hij kijkt onder de tochtige poort, die toegang geeft tot de binnenplaats, door. . . . Daar staat hij, daar staat hij, de boom, zijn boom met de brede afhangende takken, die net de vleugels leken van een goede trouwe engel.

Hebben ze jou laten staan, fluistert hij, terwijl de regen van de rand van zijn hoed drupt en zijn gezicht vochtig maakt. Mijn trouwe vriend uit mijn kinderjaren van zo heel lang geleden. Hij stapt over de rommelige binnenplaats, langs natte kapotte kisten, een verroest fietswiel, naar zijn boom. Hij legt zijn hand op de ruwe vochtige bast en kijkt naar boven. Hij zegt hem goedendag, zoals je een oude vriend goedendag zegt, die je in jaren niet gezien hebt. Een eenzame is het geworden. Nooit zal hij meer met zijn honderden makers het schone boslied zingen op de maat van de wind. En terwijl hij daar met zijn hoofd scheef naar boven staat te kijken, voelt hij plotseling een hand op de natte mouw van zijn regenjas. Hij kijkt om. Daar staat een vrouw, een doek om haar haren, zo maar in haar jurk in de regen. Mager is ze en verdrietig staat haar gezicht. „U laat de boom toch niet omhakken meneer? Mijn jongetje, ziet u.”

„Ik, die boom omhakken, mijn denneboom?”

„Ja, ziet u, daar was mijn jongetje bang voor. Hij is al zo lang ziek, weet u. Hij dacht, dat u van de gemeente was, omdat ze over de

boom geklaagd hebben. Henk van de burenen heeft een tak op zijn hoofd gehad. En daarom, ziet u. Onze Geert houdt zoveel van de boom. Ze hebben hem vergeten om te hakken. Geert kijkt naar ons, meneer."

Arie kijkt om. Hij ziet achter één van de vele vensters, achter een wijd opengeschoven gordijn, een bleek angstig gezicht temidden van het zwart van het raam.

„Is dat uw kind; en houdt hij zoveel van deze boom? Dan ga ik even naar hem toe, want ik hou ook zoveel van deze boom."

Samen lopen ze over de rommelige binnenplaats, door de smalle keukendeur van het kleine benedenhuisje. Van uit de keuken komen ze in het mufte kamertje. Da's wat anders dan de geur van het vochtige bos. Bleek en bang ligt daar achterover in de kussens Geert, die al zo lang ziek is.

„Meneer is niet van de gemeente hoor, Geert. Meneer zegt dat hij ook veel van deze boom houdt," zegt moeder, terwijl ze de doek van haar hoofd trekt en met een goedig ruw gebaar een stoel naar het bed schuift.

Arie gaat zitten, zijn jas en hoed brengt de vrouw naar het portaal. Een vreemde deftige man met een bruin gezicht in een bedompt kamertje.

„Zo Geert, hou jij zoveel van die boom?"

„Ja meneer, ik vind hem erg mooi," zegt Geert zacht. Er komen een paar rode vlekken op zijn geelbleke wangen.

„En waarom vind je die boom zo mooi, Geert?"

„Ja, dat weet ik niet. Omdat het een boom uit het bos is, meneer."

„Ben je wel es in een bos geweest, Geert?"

„Ja meneer, heel lang geleden, toen ik nog niet ziek was, es een keer met de school."

„Zo Geert, nou, ik ben in een bos geboren."

„Echt meneer?" Geerts ogen gaan schitteren.

„Ja, ik ben geboren vlak bij deze boom. Toen was dit alles nog een groot bos. En in dat bos op een open plek stond deze boom en daar vlakbij ons huisje. Da's nou al lang afgebroken, denk ik."

Geert knikt. Ja, oude huisjes staan er hier in de buurt niet meer, alleen maar nieuwe, allemaal eendere, boven en beneden.

„En vanuit het raam van ons huisje kon je deze boom net zien. En 's middags aan tafel, dan keek ik vaak om, om mijn boom nog es te zien."

„Net als Geert,” zegt moeder.

„En, en weet je,” even aarzelt Arie, ’t is net of hij nog bang is om het vreemd geheim uit zijn jeugd te verklappen, „waar ik vond dat die boom net op leek? Op een engel.”

„Hè,” zegt Geert, „wat is dat, een engel?”

„Nou, dat weet je toch wel, zo ene met vleugels, zal ik maar zeggen,” zegt moeder.

„En, en, dat open stuk met dat harde bosgras, om de boom heen, dat noemde ik het veld van Efratha. Dat weet je dan zeker ook niet, wat dat is, Geert?”

„Nee,” zegt Geert, „nooit van gehoord.”

Er is een verdrietige trek gekomen op het bruine gezicht van Arie. Je gaat naar een ver, vreemd, warm land om de mensen te vertellen van de Here Jezus en vlak bij de plaats waar je geboren bent, vlak bij je boom, die zoveel op een engel lijkt, wonen er ook arme bleke, zieke jongetjes, die nooit, nooit van Hem gehoord hebben. „Geert,” zegt hij langzaam, „nou moet je es goed luisteren. Toen er hier nog geen huizen stonden, ons oude huisje, zo heel lang geleden nog niet eens, toen viel er in de grond een klein zaadje. Heb je wel es een zaadje gezien? Ja, zo’n donkerbruin dingetje. ’t Lijkt wel of het dood is, maar pas op, het leeft hoor. En weet je wie die zaadjes maakt? Weet je dat niet? Ik wel. Nee, de mensen niet hoor. De mensen kunnen niks maken dat echt leeft en groeien kan. Dat kunnen ze nog niet in de grootste, prachtigste fabriek van de hele wereld. Weet je wie die zaadjes maakt, al die miljoenen zaadjes, die echt leven en groeien kunnen? Dat doet de Here God. Die is de baas van de hele wereld, van alles wat leeft en groeit. Van al de planten, van al de dieren, van al de mensen, ook van jou, Geert. Hij heeft ze allemaal zelf gemaakt, de planten, de dieren en de mensen. En iets wat je zelf maakt, daar ben je ook de baas van, is ’t niet Geert?” Geert knikt.

„En dat kleine zaadje is gaan groeien in de grond, dat heeft worteltjes gemaakt en een klein, heel klein stammetje. Dat stammetje is boven de grond uitgekomen en aan dat stammetje zijn naalden gekomen, een paar maar. En de Here God heeft naar dat stammetje gekeken, want toen dat zaadje warm in de grond lag, toen heeft Hij niet gedacht, nou moet hij het zelf maar redden, nee, toen bleef de Here God voor hem zorgen. Toen heeft de Here gezegd: nou moet hij een beetje water hebben, en toen liet God

het regenen, en nou moet hij een beetje warmte hebben, en toen blies God de wolken weg en liet de zon schijnen. En nou moet hij sterk worden, hij moet buigen, buigen en weer rechtop gaan staan, en toen liet de Here God het waaien, het stormen. En zo is het een grote boom geworden, Geert. Een boom, die zelfs nou nog leeft, hier, eenzaam op deze binnenplaats.

Ja, de Here God zorgt nog voor hem, en voor jou ook, Geert. Dat ziek worden, dat is misschien wel net als het buigen van het jonge denneboompje, Geert. Buigen moet je, om groot en sterk te worden. Al is het misschien op een andere manier groot en sterk dan jij denkt.

En wat moet je iemand doen, die de hele dag voor je zorgt, Geert? Die moet je bedanken, dankbaar zijn. En zijn de mensen dat?" Moeder schuifelt wat onrustig op haar stoel heen en weer, maar Arie doet net of hij het niet merkt. Geert ligt met glinsterende ogen te luisteren.

„Maar de mensen zijn niet erg dankbaar. Ze betalen het brood en de aardappelen en groente wel, maar ze denken er haast nooit aan, wie al die dingen liet groeien. Nee, dankbaar zijn ze niet, ze zijn juist vaak boos op de Here. Ze spotten met Hem, ze vloeken, ze maken ruzie.” Geert knikt.

„Ja, daar wordt de Here boos om, Geert, heel erg. En voor dat kwaad moet de Here straf geven.”

„Zeg Geert, als jij ondeugend geweest was op school, wat kreeg je dan?"

„Straf meneer, soms moest ik in de hoek staan of zo.”

„En als je je straf er dan op had zitten, was de meester dan nog boos op je?"

„Nee, dan niet meer vanzelf.”

„Maar als je dan dadelijk weer kwaad deed en nog eens en nog eens?"

„Nou, onze meester sloeg haast nooit, maar dan zou hij er wel op geslagen hebben.”

„En dat doen de mensen nou, Geert, tegen de Here. En toen heeft de Here God wat bedacht. Want Hij houdt heel veel van de mensen en Hij wil ze allemaal heel gelukkig maken, dat ze nooit meer arm en ziek en ongelukkig en bang zijn. Hij zei: weet je wat ik doe?"

Geert luistert met open mond.

„Ik ga iemand al de straf geven van de hele wereld, van al de

mensen. Iemand, die zo sterk is dat hij dat kan, die zo dapper is, dat hij dat durft. En dat was Zijn eigen Zoon, dat was de Here Jezus. En weet je wanneer die jarig is, de Here Jezus? Op Kerstfeest.”

’t Wordt heel stil in het kleine mufte kamertje. Aan de overkant verschijnen lichtjes achter de vele boven- en benedenramen. Kerstboomlichtjes stralen er haast overal.

Moeder heeft hier het licht nog niet durven opsteken.

„Geert, ik zal je een boek sturen, waarin alle verhalen staan van die sterke dappere Here Jezus. Wil je dat wel hebben?”

„Graag meneer.”

„Dan moet ik nu gaan, Geert. Want ze wachten bij mijn broer allemaal op me. Ik zie dat het al bijna donker is en ’t is nog een verre reis.”

„Dag Geert; dapper zijn en veel van die sterke dappere held houden.”

„Nee, nee, ik ga de achterdeur weer uit. Ik wil mijn oude trouwe denneboom nog eenmaal goedendag zeggen.”

Arie stapt de regen in. Nog één keer legt hij zijn handen op de ruwe natte bast. „Dag boom,” fluistert hij, „dag hoor, dappere eenzame.”

Toen keek hij omhoog langs de vreemd afhangende takken, die net vleugels lijken, omhoog naar de grauwe regenlucht.

Kerstboomlichtjes zag je hier wel achter de ramen, maar de ster van Bethlehem hoog aan de lucht, die zag je hier niet.

Kerstfeest morgen. „Heer, laat Geert, laat toch veel meer mensen, laat toch de hele wereld van U gaan houden, naar U gaan luisteren.”

Toen stapte Arie weg over de rommelige binnenplaats, langs de kapotte kisten, langs het oude verroeste fietswiel, keek nog eenmaal om naar zijn boom en zwaaide naar Geert.

Toen verdween hij om de hoek in de regen.